

INGEZONDEN

De redactie behoudt zich voor, ter bevordering van spoedige plaatsing der stukken, zoo noodig eenige bekorting aan te brengen.

★

LEVERBESCHADIGING DOOR TERPENTIJSURROGAAT

De volgende ervaring lijkt mij waard te worden gepubliceerd:

Drie werknemers, die gezamenlijk werk verricht en, werden vrijwel tegelijkertijd ziek onder de volgende verschijnselen: algemeen malaisegevoel, onpasselijkheid, hoofdpijn, flinken icterus, ontkleurde ontlasting, zwarte urine, vergroote, bij druk pijnlijke lever. Min of meer in tegenstelling tot het sterke malaisegevoel hadden zij géén koorts; de pols was weinig versneld. Op het eerste oogenblik gingen mijn gedachten uit naar icterus catarrhalis. Toen echter de patiënten klaagden over de onaangename atmosfeer, waarin zij moesten werken, leek een andere oorzaak mogelijk te zijn.

Wat was namelijk het geval? Het werk bestond uit het verven van klompen. De verf wordt daartoe geschikt gemaakt (dun-vloeibaar) door aanmenging met een product, dat voorheen niet in den handel was, maar thans in de verf terpentijn vervangt. Dit surrogaat is donker gekleurd, dun-vloeibaar en verspreidt een damp, die de slijmvliezen prikkelt en een weeën, walgelijken reuk en smaak heeft.

De internist onderzocht 2 van de 3 patiënten en stelde een belangrijken graad van leverbeschadiging vast. Het ziektebeeld was anders dan dat van icterus catarrhalis en van de ziekte van WEIL.

Er waren verschillende factoren, die ik hier niet in het bréede wil verhalen, maar die het mijns inziens zeker maken, dat er een toxische leverbeschadiging bestond.

De arbeidsinspectie heeft verklaard, de chemische samenstelling der verdachte stof nader te willen onderzoeken. Vooral wordt hier gedacht aan de mogelijkheid van vergiftiging door een gechloreerde kool-waterstofverbinding.

Om geen tijd te verliezen besloot ik de collegae alvast op het bovenstaande opmerkzaam te maken; het zal zeker nuttig zijn, indien bij gelijksoortige ervaring de betrokken collega(e) zou(den) willen medewerken.

Sneek, 3 April 1942

H. GERRITSMA

OVER DE „MORPHOGENETISCHE KRACHT”

Een dezer dagen las ik in een boek van dr. M. TAUSK 1) over het begrip „*morphogenetische of vormende werking van hormonen*”. In 1934 koos ik deze benaming, toen ik schreef 2): „Zonder op 't oogenblik deze kracht nader te beschrijven, kunnen wij die geheimzinnige kracht, die de regeneratieprocessen beïnvloedt, een *vormgevende of ook morphogenetische kracht* noemen”.

In hetzelfde boek schreef ik: „GLEY 3) heeft deze vormbeïnvloedende increten, hormonen genoemd”.

Een van mijn stellingen bij mijn promoveeren 4) luidde als volgt: „Een regeneratieproces, in een organisme met te weinig *morphogenetische kracht*, geeft aanleiding tot het ontstaan van een tumor”.

Rotterdam, 2 April 1942

S. A. TEN BOKKEL HUININK

SCABIESBESTRIJDING

Met aandacht heb ik de meeningen gelezen van collega HERMANS over de scabiesbestrijding (dit *Tijdschrift* van 14 Maart, blz. 626) en van coll. VLEUGELS SCHUTTER en van coll. VAN PUTTE (dit *Tijdschrift*, 28 Maart, blz. 789).

1) M. TAUSK, *De hormonen*. Erven J. BIJLEVELD, Utrecht, 1941, (blz. 31).

2) S. A. TEN BOKKEL HUININK, *Kwaadaardige gezwellen*. NIJGH en VAN DITMAR N.V., Rotterdam, 1934, blz. 22.

3) E. GLEY, *Les grandes problèmes de l'endocrinologie*. BAILLIÈRE et fils, Parijs 1926.

4) S. A. TEN BOKKEL HUININK, *De voeding van de gezonde en zieke werkloozen*. NIJGH en VAN DITMAR N.V., Rotterdam 1936.